

А. И. Кланца, канд. мед. Наук

Институт подготовки кадров Государственной службы занятости Украины, Киев, Украина

ОСНОВНЫЕ МОДЕЛИ СОХРАНЕНИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДОРОВЬЯ КАК УСЛОВИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Целью данной статьи является осуществить теоретико-методологический анализ основных моделей сохранения общественного здоровья как условия национальной безопасности государства. В теоретическом аспекте исследования осуществлен анализ основных моделей сохранения общественного здоровья как условия национальной безопасности государства, охарактеризована методология разработки основных демографических моделей. Предложена авторская концепция классификации моделей, которые обеспечивают продолжение длительности и сохранение качества жизни. Исследованием установлена результативность моделей, которые обеспечивают соответствующие параметры социальной защиты населения и повышают показатели воссоздания и удлинения продолжительности жизни. Как результат исследования обосновано, что неравенство в доступе к качеству медицинских услуг диверсифицирует средние показатели демографической статистики в современном мире.

Ключевые слова: здравоохранение, общественное здоровье, национальная безопасность, национальные системы здравоохранения, мониторинг здоровья нации, индекс общественного здоровья, индикатор качества медицинской помощи, динамика населения, медицинские технологии, демографическая политика.

A. Klantsa, Ph.D

Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

THE MAIN MODELS OF PUBLIC HEALTH AS A CONDITION OF NATIONAL SECURITY OF THE STATE

Within the framework of this article the theoretical and methodological analysis of the basic models of public health preservation as a national security condition is carried out. The methodology of developing the basic demographic models is described. The author's conception of classification of models that provide continuation of the duration and preservation of the quality of life is characterized. The effectiveness of the models that provide appropriate parameters of social protection of the population and increase the indexes of reproduction and lengthening of life expectancy is revealed. It has been ruled out that inequalities in access to quality of medical services diversify the average figures of demographic statistics in the modern world.

Keywords: health, public health, public health, public health, national security, national interests, national health systems, health monitoring, nation health monitoring, social security in public health, Public health index, quality indicator of health care, population dynamics, population statistics, demographic models, demographic statistics, dynamic equilibrium, medical technologies, demographic policy.

УДК: 35:342.841](477)

В. О. Круть, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СУБ'ЄКТИ ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Висвітлено передумови формування антикорупційної політики України та проаналізовано основні нововведення антикорупційної правової бази. Визначено здобутки і проблеми ключових суб'єктів державної влади під час формування та реалізації антикорупційної політики. Окрему увагу звернено на діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції, проаналізовано його повноваження та завдання. Надано пропозиції щодо ефективного використання передбачених законодавством державно-управлінських механізмів забезпечення діяльності антикорупційного превентивного органу. Запропоновано подальші кроки щодо ефективного імплементації антикорупційної політики.

Ключові слова: державна антикорупційна політика, антикорупційні закони, антикорупційна стратегія, суб'єкти антикорупційної політики, антикорупційні органи.

Сучасні держави в процесі свого розвитку набувають власних ознак, властивостей та функцій, які відрізняють їх від інших. В залежності від умов й рівня суспільного розвитку розрізняють аспекти ефективності держави. Оскільки держави різняться, відповідно й різними є їх пріоритети і завдання. Існують держави із стабільною внутрішньою політикою, високим рівнем економічного і соціального розвитку, сильною обороноздатністю. Одні держави прагнуть зберегти технологічне лідерство і високий рівень соціального захисту, інші – високі темпи економічного і демографічного зростання, а є країни із некомпетентними урядами, в яких панує високий рівень бідності, злочинності та терористичних загроз, що насамперед спричиняється укоріненою та системною корумпованістю органів державної влади.

Мета дослідження. У той час, коли багато наукових праць присвячується державотворенню, побудові демократичних інституцій у суспільстві, взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, не менш важливою складовою у державному управлінні є формування та здійснення дієвої антикорупційної політики. Відповідно у цій статті автор ставить за мету провести аналіз суб'єктів формування антикорупційної політики України як запоруки посилення урядових інституцій та визначення основних здобутків та проблем під час її реалізації.

Дослідженнями питань корупції та її впливом на державну владу займалися вітчизняні та зарубіжні вчені: М. Буроменський, А. Ванучі, В. Гарашук, В. Журавський, М. Мельник, М. Михальченко, О. Михальченко, В. Мілер, Є. Невмержицький, Д. Порта, А. Сафоненко, Ф. Фукуяма В. Циганков та інші.

Виклад основного змісту. Здійснення ефективної антикорупційної політики є одним із визначальних чинників побудови сильної держави, основу якої складає підтримка правопорядку, безпека, сталий розвиток, гарантування права власності та створення можливостей для сучасних економічних відносин. Ознаками сильної держави є утримання обороноздатної армії, функціонування авторитетних громадських інституцій, які користуються загальною повагою у суспільстві, забезпечення централізованої бюрократії, що здійснює верховенство повноважень на всій території. У той же час наслідками руйнування будь-якої держави, якщо не брати до уваги зовнішні фактори, є високий рівень корупції. Сьогодні таке явище як корупція і боротьба з нею стосується будь якої держави у світі, оскільки корупція не є явищем регіональним, вона є суто національним феноменом й існує повсюди. Не існує країн, в яких не має корупції, скоріше є країни з низьким і високим рівнем корупції.

В сучасних умовах держава виконує виключний та особливий обсяг діяльності з управління та розпорядження ресурсами суспільства, таким чином регулюючи

його життєздатність. Держава це основне знаряддя влади, адже саме в державних органах зосереджується увесь комплекс політичних, економічних, соціальних, культурних, інформаційних та духовних потреб та інтересів соціальних груп. А тому, головним завданням державних органів є узгодження та подолання суперечностей, які виникають між різними соціальними групами.

Загальновідомим є той факт, що корумпована держава, апріорі, не може бути ефективною та сильною. Сильна держава – це не сотні танків, багаті природні ресурси і влада в руках правителя. Це, насамперед, здатність впроваджувати раціональні правила поведінки і забезпечувати їх дотримання усіма членами спільноти.

Після Революції гідності, під час якої українським суспільством чинився опір, спричинений системною корупцією, що глибоко укорінилась в державних органах влади та місцевого самоврядування, очевидним став той факт, що Україна набула рис слабкої та нестабільної держави, а її державний апарат опинився в уразливому стані. Як зазначає Сейра Чейз у роботі "Розкрадачі держави: Чому корупція загрожує глобальній безпеці", вплив корупції на державу та суспільство відомий історії дуже давно. Вона наводить цитати таких мислителів, як Джона Локка, Макіавеллі та великого середньовічного перського діяча Нізама аль-Мулька – усі вони називали корупцію загрозою існування держави.

На прикладі подій в Україні 2013 – 2014 років, коли корупція почала загрожувати національній безпеці та руйнувати конституційний лад, українська влада була змушена розпочати системне переформатування державної антикорупційної політики із застосуванням дієвих механізмів її імплементації. З 2014 року успішна боротьба проти корупції стає чи не найголовнішою вимогою українського суспільства.

Для досягнення мети мінімізувати корупцію в державі та забезпечити ефективне функціонування механізмів з протидії та запобігання корупції, на нашу думку, необхідно, щоб було створення чіткого і зрозумілого законодавства із запровадженням незалежних антикорупційних органів та політична воля владидля реалізації антикорупційних реформ на практиці.

Для виконання першої умови необхідно мати інтелект і відповідні знання, а для другої – прагнення та готовність керівництва держави опікуватись питаннями антикорупції як пріоритетому своєму порядку денному.

Аналізуючи новостворену систему антикорупційних законів в Україні [1] слід зазначити, що при їх розробці було враховано попередній негативний досвід, коли антикорупційне законодавство приймалось ситуативно, різними органами та у різний час, не передбачало механізмів моніторингу та оцінки, інколи протирічило або не відповідало іншим законам, здійснювалось без належної підтримки громадськості, науковців і фахівців у цій галузі. Власне головною проблемою, на яку завжди звертали увагу науковці, була безсистемність реформування. Так, автори монографії "Корупція в Україні не політика" В. Журавський, М. Михальченко та О. Михальченко вказують, що системний підхід до проблеми механізмів подолання корупції в Україні передбачає виділення певного системоутворюючого параметру, що обумовлює структуру цієї системи. Таким параметром, на думку науковців, виступає держава, яка не тільки вносить левову частку в розробку і реалізацію цих механізмів, але й координує діяльність недержавних органів з виконання антикорупційних законів і програм в межах, які визначає Конституція України (статті 11 та 19) [2].

Тому автори вважають, що державні механізми подолання корупції є провідним елементом цієї системи. Громадські ініціативи з розробки законодавчої бази бо-

ротьби з корупцією, вільна преса, достатня кількість науковців, система підготовки кадрів (недержавна), політичні партії і громадські організації, які здійснюють соціальний контроль за ходом боротьби з корупцією, міжнародні організації та інше – це друга складова механізмів для створення умов подолання корупції.

Продовжуючи свою думку про державу, автори вказують, що держава виступає провідним елементом у системі подолання корупції. На прикладі подій в Україні (грудні 2013 – лютому 2014 рр.) варто зазначити, що без громадськості, вільної преси, наукової спільноти, міжнародних організацій змусити українську владу до системних перетворень у боротьбі з корупцією ближчому майбутньому навряд чи бвдалось. Тобто, при все більш зростаючій корупції держава (у широкому її розумінні) втрачає властивості провідного елемента у системі боротьби та протидії корупції і така провідна роль може бути перейнята її допоміжними механізмами (громадянським суспільством). Власне у 2014 році українське суспільство змусило державну владу використати системний підхід у проведенні антикорупційних реформ на законодавчому рівні, з тим щоб їх реалізація якомога ефективніше здійснювалась у практичній площині.

Починаючи з 2014 року в Україні прийнято низку якісних нових законів [1], якими утворено систему органів, відповідальних за впровадження антикорупційної політики та прийнято Антикорупційну стратегію на 2014 – 2017 роки, на основі якої Урядом затверджено Державну програму щодо її реалізації.

Новоприйнятим 14 жовтня 2014 року Законом України "Про запобігання корупції", який є ключовим у системі державної антикорупційної політики, визначено, що засади антикорупційної політики (Антикорупційної стратегії) ухвалюються Верховною Радою України, яка щороку проводить парламентські слухання про стан справ з питань запобігання корупції та оприлюднює національну доповідь про реалізацію засад антикорупційної політики. Повноваження з розробки Антикорупційної стратегії законодавчий орган покладає на новостворений центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику – Національне агентство з питань запобігання корупції. В свою чергу розроблена Антикорупційна стратегія реалізується шляхом виконання державної програми, яка затверджується Урядом.

Антикорупційна стратегія на 2014-2017 роки та затверджена Урядом Державна програма щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки це два пов'язаних нормативних акта, що охоплюють чотири напрямки діяльності державної влади, а саме: формування та реалізацію державної антикорупційної політики, запобігання корупції, покарання за корупцію та формування негативного ставлення до корупції. В залежності від цих чотирьох напрямків визначаються ключові проблеми, формуються цілі та завдання, а також вказуються заходи за допомогою яких досягаються поставлені цілі.

І хоча обидва документи є структурно впорядкованими й відповідають міжнародним стандартам, опираючись на дані Альтернативного звіту оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики (другий рік поспіль не оприлюднено Національну доповідь про реалізацію засад антикорупційної політики), його автори М. Хавронюк, І. Коліушко та В. Тимошук зазначають, що жодної з проблем, про які йдеться у Антикорупційній стратегії на 2014–2017 роки, остаточно не вирішено, а жодної з цілей – не досягнуто. Із 44 антикорупційних заходів, визначених Антикорупційною стратегією, наразі виконано повністю 9 (21%), частково

– 19 (43%), не виконано – 16 (36%). Загальний рівень реалізації Державної програми щодо реалізації Антикорупційної стратегії на 2015–2017 роки становить 60% (124 із 207 запланованих заходів) [3, с. 47].

Наразі дискусійним залишається питання про причини неналежної та невчасної реалізації завдань, передбачених Антикорупційною стратегією, хоча сама модернізація законодавства була проведена на якісному рівні, про що свідчать позитивні оцінки та відгуки національних недержавних, а також міжнародних інституцій у цій сфері. На нашу думку, основна причина криється саме у недостатньо належній роботі ключових суб'єктів політичної волі у антикорупційній сфері: Президента, Уряду, НАЗК, Міністерства юстиції.

Сьогодні систему органів, відповідальних за здійснення державної антикорупційної політики, складають Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, які виступають суб'єктами прийняття політичних рішень. Наступну ланку в ієрархії складають: Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) – центральний орган формування та реалізації антикорупційної політики та Національне антикорупційне бюро (НАБУ), яке відповідальне за попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, вчинених вищими посадовими особами. Також до системи антикорупційних органів входять Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Державне бюро розслідувань, Національна поліція, Служба безпеки, Національне агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, а також Національна рада з питань антикорупційної політики при Президенті України.

Зазначимо, що досліджуючи роль Верховної Ради України у побудові оновленої антикорупційної політики, можна охарактеризувати її скоріше з позитивної сторони, навіть з огляду на те, що діяльність Парламенту неодноразово ставала предметом обґрунтованої критики з боку громадянського суспільства. Так як головна мета – прийняття антикорупційного законодавства, яке б відповідало Конвенції ООН проти корупції та 20 керівним принципам боротьби з корупцією, закріпленим в Резолюції (97) 24 Комітету Міністрів Ради Європи, була досягнута, на нашу думку, прогнози щодо подальших активних дій Парламенту у цій сфері можуть бути скоріше оптимістичними.

Розглядаючи роль Президента України в сучасній антикорупційній політиці слід зазначити, що сьогодні вона не є визначальною, як це було до 2014 року, коли Президент своїми указами приймав відповідні програми, концепції та стратегії для боротьби з корупцією, однак є вагомим з точки зору його права законодавчої ініціативи, накладання вето, а також здійснення моніторингу через Національну раду з питань антикорупційної політики.

Положення про Національну раду з питань антикорупційної політики, затверджене Указом Президента України від 14.10.2014 року № 808, передбачає, що Національна рада готує та подає Президенту пропозиції щодо визначення, актуалізації та вдосконалення антикорупційної стратегії, а також здійснює моніторинг та системний аналіз ефективності реалізації антикорупційної стратегії. Основною організаційною формою роботи Національної ради є засідання, які проводяться за потребою, але не рідше одного разу на два місяці. Однак, на практиці, з моменту створення цього консультативно-дорадчого органу всього відбулось чотири засідання ради і жодних вагомих рішень прийнято не було. Крім цього, якщо врахувати, що Президент не користувався своїм правом законодавчої ініціативи що-

до ухвалення антикорупційних законів і лише один чи два рази використав право вето, то можна припустити, що з боку команди Глави Держави недостатньо уваги приділяється питанням, у т. ч. проблемним, у цій сфері.

Такий стан речей може виникати через те, що Верховна Рада України на законодавчому рівні визначила важелі впливу на формування антикорупційної політики за іншими органами. У той же час, у такій чутливій для українського суспільства сфері усі суб'єкти владних повноважень антикорупційної політики, і насамперед Президент та Національна рада, мають демонструвати реальну співпрацю і активні дії щодо впровадження антикорупційної стратегії.

Щодо Уряду, то відповідно до Антикорупційної стратегії на 2014–2017 роки його робота фокусувалась на розробленні і імплементації Державної програми щодо реалізації засад самої стратегії. За даними Альтернативного звіту оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики станом на 1 березня 2017 року Кабінет Міністрів (одноосібно чи в співпраці з іншими органами) мав взяти участь у реалізації 19 (зі 192) антикорупційних заходів. З них вчасно було реалізовано 4 (21%), невчасно – 12 (63%), не реалізовано – 3 (16%). При цьому, винним у невиконанні останніх трьох антикорупційних заходів є не Уряд, а ті суб'єкти, які мали вжити певних заходів, без яких Кабінет Міністрів не міг прийняти свого рішення чи вжити певних дій [3, с. 43].

Поряд із завданнями, передбаченими в Антикорупційній стратегії, Кабінет Міністрів України взяв на себе зобов'язання створити інституціональний механізм формування та моніторингу реалізації антикорупційної політики, тобто дати поштовх роботі НАЗК. У цьому контексті слід звернути увагу на одну з ключових проблем, яку до цього часу не може вирішити Уряд, а саме – кадровезабезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції. Так, НАЗК є колегіальним органом, до складу якого входить 5 членів, які призначаються Урядом з числа кандидатів, відібраних конкурсною комісією, склад якої затверджується Кабінетом Міністрів України.

Запровадження колегіального принципу роботи НАЗК є позитивним кроком у порівнянні із одноосібним складом, оскільки такий принцип передбачає балансування різних інтересів, знижує зовнішній тиск на органи влади та створює можливість для реальної незалежності відповідного органу. Попри це, на практиці з часу функціонування НАЗК конкурсна комісія у складі представників державних органів і громадськості та Кабінет Міністрів не забезпечили відбір та призначення усіх 5 членів Агентства, що й вплинуло на процес ухвалення відповідних рішень у цьому органі. Так, за відсутності п'ятого члена НАЗК і при рівному розподілі голосів між чотирма членами, прийняття необхідного рішення блокується, що негативно впливає на подальшу роботу органу. У той же час, станом на сьогодні, до НАЗК обрано лише трьох членів і недообрання двох членів ставить НАЗК в ситуацію, при якій рішення може бути ухвалене, якщо за нього одноголосно проголосують усі троє.

З цього приводу важливо зазначити, що Уряд та затверджені ним члени конкурсної комісії мають удосконалити процедуру конкурсного відбору таким чином, щоб ефективніше проводити дообрання членів НАЗК. Поряд з цим доцільно було б передбачити вирішення проблеми неспроможності прийняття рішення при рівному розподілі голосів шляхом надання права вирішального голосу голові НАЗК.

Загальний аналіз діяльності Уряду показує також, що вищий орган виконавчої влади неодноразово ставав об'єктом критики, зокрема через непрозорий процес обрання членів конкурсної комісії з відбору кандидатів на посади членів НАЗК від громадськості; нарікання через невдалий відбір першого складу НАЗК, який не зміг продемонструвати фаховий та конструктивний підхід до роботи у новоствореному органі; неповне забезпечення матеріально-технічною базою НАЗК для ефективного початку його роботи.

Важливим суб'єктом формування антикорупційної політики в Україні є Національне агентство з питань запобігання корупції, яке за своєю правовою природою є антикорупційним превентивним органом, що насамперед впливає із характеру його повноважень.

Частина 1 статті 11 Закону України "Про запобігання корупції" наділяє НАЗК достатньо великим об'ємом повноважень, у тому числі такими, що раніше взагалі не були закріплені за жодним антикорупційним органом в Україні:

- перевірка декларацій, які подаються в електронному вигляді особами, уповноваженими на виконання функцій держави та місцевого самоврядування;
- проведення моніторингу способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- здійснення моніторингу та контроль за дотриманням правил етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців;
- контроль за фінансуванням політичних партій;
- проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів з метою виявлення у них положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією та розроблення рекомендацій стосовно їх усунення;
- співпраця з особами, які добросовісно надають допомогу у запобіганні та протидії корупції (викривачами) та їх захист;
- залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики;
- складання протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів [4].

Як бачимо, на Національне агентство законодавство покладає широкий спектр функцій превентивного характеру, першочерговою метою яких є запобігання та усунення саме причин виникнення корупційних діянь, а другорядною – боротьба з окремими їх проявами. З огляду на це, важливе значення для ефективного виконання функцій Національним агентством має стати його спроможність у повній мірі використовувати передбачені законодавством державно-управлінські механізми забезпечення своєї діяльності.

Державною програмою щодо реалізації Антикорупційної стратегії на 2015-2017 роки передбачено, що НАЗК одноосібно та у співпраці з іншими органами мало реалізувати 109 заходів. Як показує аналіз діяльності НАЗК, з числа цих заходів реалізовано вчасно 24, невчасно 54, не реалізовано 31 [3, с. 44]. Якщо ж не обмежуватись завданнями Державної програми і спробувати оцінити діяльність НАЗК в цілому, то можна виокремити наступні проблемні питання на старті роботи новоствореного органу.

Започаткування роботи НАЗК передбачалось на початок 2015 року але саме Агентство розпочало свою діяльність у серпні 2016 року. Аналіз діяльності показує, що рік роботи НАЗК супроводжувався:

- тривалим гальмуванням запуску системи електронного декларування, причиною якого були бюрократичні проблеми, пов'язані співпрацею НАЗК із Держспецв'язком;
- перевіркою декларацій, яка сприймалась громадськістю як формальна, а інколи з ознаками заангажованості;
- протиріччями серед діючих членів НАЗК, які призводили до неспроможності органу прийняти відповідні рішення;
- виплатою необґрунтовано високих грошових премій членам НАЗК "за інтенсивність праці", хоча вагомих результатів продемонстровано не було.

Додатково слід зазначити, що поки НАЗК не розпочало роботу в таких напрямках як здійснення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, формування у населення нульової толерантності до корупції, а також розширення практики діяльності "викривачів" корупції.

Попри зазначені негативні факти варто враховувати, що НАЗК вдалось забезпечити функціонування системи електронного декларування, розпочати роботу щодо перевірки фінансової звітності політичних партій і пред'явити деяким з них відповідні зауваження, провести перші планові перевірки в центральних органах виконавчої влади на предмет дотримання вимог антикорупційного законодавства та подати відповідні рекомендації Кабінету Міністрів України, а також укласти угоди про співробітництво з національними антикорупційними органами Латвійської Республіки, Італії, Румунії, Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) та спеціалізованими організаціями з Норвегії та Канади.

Зважаючи на висловлену оцінку, для покращення роботи, на наш погляд, Національне агентство має:

- забезпечити якісне виконання всіх обов'язків, які покладаються на нього Законом України "Про запобігання корупції";
- забезпечити повне виконання заходів, передбачених Антикорупційною стратегією на 2014 – 2017 роки та Державною програмою щодо реалізації Антикорупційної стратегії на 2015 – 2017 роки;
- провести комплексну оцінку стану виконання Антикорупційної стратегії на 2014 – 2017 роки та Державної програми щодо реалізації Антикорупційної стратегії на 2015 – 2017 роки та на підставі проведеного аналізу надати як рекомендації відповідальним суб'єктам щодо якнайшвидшої реалізації ще невиконаних антикорупційних заходів, так і дієві механізми спонукання останніх до виконання покладених на них зобов'язань.

Ще одним суб'єктом формування антикорупційної політики є Міністерство юстиції. До утворення та початку діяльності НАЗК частина функцій щодо реалізації антикорупційної політики покладалась на Міністерство юстиції України, зокрема в частині розроблення законопроектів, спрямованих на: забезпечення прозорості та підзвітності політичних партій; запровадження на парламентських виборах пропорційної виборчої системи з відкритими списками; створення правових засад лобіювання; забезпечення реформування державної служби відповідно до рекомендацій SIGMA; посилення громадського контролю за ухваленням рішень виборчими посадовими особами (закони "Про публічні консультації", "Про адміністративну процедуру"); врегулювання питання оплати адміністративних послуг; визначення під-

став та порядку проведення перевірок публічних службовців на добросовісність та захист "викривачів" корупції.

Аналіз діяльності Міністерства юстиції показує, що розробником проекту Закону про внесення змін до Закону України "Про політичні партії" щодо удосконалення порядку державного фінансування політичних партій виступили народні депутати, а Міністерство юстиції відкликала свій законопроект, після того як була проведена громадянська компанія, ініційована Центром політичних студій та аналітики, на предмет невідповідності урядового законопроекту європейським стандартам прозорості та підзвітності партій.

Запровадження правових засад лобіювання теж не було ініційоване Міністерством юстиції і станом на сьогодні у Верховній Раді зареєстровано два проекти Законів України "Про лобізм" та "Про лобіювання", розробленими народними депутатами. Забезпечення реформування державної служби відбулось шляхом прийняття Закону України "Про державну службу", який було розроблено Національним агентством України з питань державної служби та шляхом прийняття змін до Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування", ініційованих народними депутатами. Врегулювання питання оплати адміністративних послуг було здійснене Міністерством економічного розвитку та торгівлі, коли це відомство запропонувало Кабінету Міністрів України ініціювати внесення змін до Закону України "Про адміністративні послуги". Крім цього, розробником та ініціатором зареєстрованого у Верховній Раді проекту Закону України "Про захист викривачів і розкриття інформації про шкodu або загрозу суспільним інтересам" теж не було Міністерство юстиції, ними стали народні депутати та громадськість.

Міністерством юстиції України були розроблені проекти Законів України "Про публічні консультації" та "Про перевірку на добросовісність", однак вони досі не прийняті Парламентом, а проект Закону України "Про адміністративну процедуру" тривалий час знаходиться на доопрацюванні у міністерстві.

В. О. Круть, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СУБЪЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ АНТИКОРРУПЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ УКРАИНЫ

Освещены предпосылки формирования антикоррупционной политики Украины и проанализированы основные нововведения антикоррупционной правовой базы. Определены достижения и проблемы ключевых субъектов государственной власти при формировании и реализации антикоррупционной политики. Особое внимание обращено на деятельность Национального агентства по вопросам предотвращения коррупции, проанализированы его полномочия и задачи. Даны предложения по эффективному использованию предусмотренных законодательством государственно-управленческих механизмов обеспечения деятельности антикоррупционного превентивного органа. Предложены дальнейшие шаги для эффективной имплементации антикоррупционной политики.

Ключевые слова: государственная антикоррупционная политика, антикоррупционные законы, антикоррупционная стратегия, субъекты антикоррупционной политики, антикоррупционные органы.

V. Krut, PhD student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

SUBJECTS OF FORMATION OF ANTI-CORRUPTION POLICY IN THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE

Prerequisites of formation of anti-corruption policy of Ukraine are elucidated and the main innovations of anti-corruption legal base are analyzed. Achievements and problems of key subjects of the government are defined while forming and implementing anti-corruption policy. Special attention is paid to activity of the National Agency for Prevention of Corruption, its powers and tasks are analyzed. Proposals concerning effective use of the foreseen by the legislation state and administrative mechanisms of ensuring activity of anti-corruption preventive body are submitted. Further steps for effective implementation of anti-corruption policy are proposed.

Keywords: state anti-corruption policy, anti-corruption laws, anti-corruption strategy, subjects of anti-corruption policy, anti-corruption bodies.

Висновки. Підбиваючи підсумки вищезазначеного, можна стверджувати, що закладаючи абсолютно нові правові засади державної антикорупційної політики, які відповідають міжнародним стандартам та схвально оцінюються українським суспільством, органи державної влади мають забезпечити максимально вдалий перехід до ефективної імплементації новоприйнятого антикорупційного законодавства, демонструючи реальну політичну волю щодо боротьби з корупцією. Власне тому, чим ефективніше суб'єкти антикорупційної політики здійснюватимуть антикорупційну політику, тим вдаліше держава посилюватиме вже існуючі та створюватиме нові урядові інституції.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки", Закон України "Про запобігання корупції", Закон України "Про Національне антикорупційне бюро України", Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів", Закон України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки та корупційні злочини", Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".
2. Корупція в Україні – не політика: монографія / В.С.Журавський, М.І.Михальченко, О.М.Михальченко – К.: Фенікс, 2007. – 408 с.
3. Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / [М. І. Хавронюк, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук та ін.]; за заг. ред. М.І.Хавронюка. – К., 2017. – 445с.
4. Закон України "Про запобігання корупції".

References:

1. "Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
2. "Corruption in Ukraine is not politics" (2007) [Koruptsiia v Ukraini] – ne polityka, Feniks, Kyiv, Ukraine.
3. "Alternative report on the evaluation of the effectiveness of the implementation of state anti-corruption policy" (2017), [Alternatyvnyi zvit z otsinky efektyvnosti vprovadzhenia derzhavnoi antykoruptsijnoi polityky], Kyiv, Ukraine.
4. "The Law of Ukraine "On the Principles of State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anticorruption Strategy) for 2014-2017" [Online], available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

Надійшла до редколегії 06.09.17